

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. — Opraviništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Telegram „Slovenskemu Narodu“.

Z Dunaja, 14. oktobra. Za prvosednika zbornici poslancev je s 338 (vsemi) glasovi izvoljen grof Coronini, za prvega mu namestnika dr. Smolka s 180 glasovi proti 156, za drugega namestnika baron Gödl-Lannoy s 174 proti 155 glasom.

Politični predrazsodki.

I.

Znano nam je precejšnje število predrazsodkov, s katerimi se človeštvo bori že tisočletja, pa jih še vendar nij premagalo. Taki predrazsodki so n. pr.: predrazsodki, ki nam jih dajo navadno in sicer več ali manje odgoja, stan, celo domoljubje časi nij prosto od njih, kar nam dokazujejo „domoljubi“ nemški, magjarski in dr. — če se to čutje tiče Slovana. Dalje imamo še dve glavni vrsti predrazsodkov: verske in politične. Jasno je, da so se n. pr. Turki in drugi zmikom bolj ali manj odlikovali s svojim verskim predrazsodkom. Dalo bi se o tem in o drugih predrazsodkih povedati marsikaj zanimivega, pa za sedaj naj zadostuje nekaj opazek o političnem predrazsodku.

Izbrali smo pa ta predrazsodek, ker v strankarskem življenju igra veliko ulogo, in kaj rad pripomore, da se strankarska nasprotja zaostre na škodo tako potrebnega razumnega napredka. Nejasni pojmi tudi tu — kakor povsodi — delajo veliko škodo. Stranka, ki ume osvobajati se, kolikor je mogoče, od političnih predrazsodkov, stopa na politično bojišče z mogočnim orožjem, s katerim se sme nadejati, da bo pobila prej ali pozneje svoje

politične nasprotnike če trdovratno tiče v političnih predrazsodkih.

Se ve da do sedaj pač ni jedna stranka nij prosta važnih političnih predrazsodkov. Najprej politična strast več ko preveč za nje skrbi. Mi vsi dobro vemo, da bi se lahko zgodilo in da se je zgodilo, da je nasprotna stranka zametavala brez dovoljnega ali pa celo brez vsakega stvarnega pretresa predloge, n. pr. levica edino, ker so prišli od desnice — in narobe. In če poznaš strankarsko stališče, je-li ti bode težavno uganiti pri kakem vprašanji ali predlogu uže naprej, kako bodo stranke odgovarjale nanj in sicer odgovarjale večidel ne iz stvarnih — nego iz čisto strankarskih, t. j. političnih razlogov? Gotovo ne. Saj velik del našega navadnega politkovanja, kakor se je tako na široko razvilo, se peča ravno s takim ugibanjem.

Da, ne stvarni, zrelo premišljeni razlogi, nego tako ugibanje šopiri se naše dni po širokem svetu in daje — kakor se zdi — pravi znak našemu političnemu razvitju, znak nevesel, ki se pa tajiti ne bo dal, ko bi se tudi hotel. In težko bode obrniti stvari na bolje, tem težje čem dalje se pogrezajo strankarski vozovi in vozički v svoje — močvirje.

Naše simpatije in antipatije bodo gotovo še dolgo važno rolo igrale v našem političnem življenji, čeravno so pač redko osnovane na jasno spoznanih faktorih, nego so večidel produkt prerazličnih uplivov, n. pr.: naravnih nagonov, odgoje, različne dotike z ljudmi itd. Pod uplivom takega sočutja ali nesočutja radi sodimo preteklost, sedanjost in ugiblamo o prihodnosti. Kako različno sodijo eno isto dogodbo preteklosti ali sedanjosti ljudje različnih strank!

Vsaka vladajoča stranka pa ima težnjo, da si stalnost svojih „idej“ zavaruje z raznimi postavami. Občinstvu — celo nasprotne stranke se to zdi naravno, in ustvarjajo se postava za postavo tako, da s časoma mora nastati in je nastajalo še v vsakem bolj razvitem postavodajalstvu óno večje in manje prenakopičenje postav, ki pravno življenje tako teži ali ga celo naravnost ovira. To je tem laglje, ker skoraj vsaka postava — ali pa morda vsaka — ima toliko neposrednih učinkov, kolikor jih pričakujejo od nje in navadno še več, posrednih pa, t. j. nepričakovanih, ima vsaka dovolj in večidel več ko pričakovanih. Sredstvom torej ne odgovarjajo nasledki.

Te poslednje resnice se ne zavedajo óni, ki gojé preveliko vero v politične ustanove. Kedo pri nas ne vé, da se je ustava sama na sebi slavila kot sredstvo, ki nas mora pripeljati do sreče — in da se še slavi, če tudi imamo protivnih jasnih dokazov dovelj, dokazov, da so ustavni obliki brez notranje vrednosti, da jim vrednost dajo ljudje, kolikor so za to sposobni, da — če za to nijso sposobni ali pa svojo sposobnost zlorabijo v samopridne svrhe — da potem, kakor smo videli, ustavni obliki ne samo némajo notranje pozitivne vrednosti, mari se zlorabijo v čisto negativno stran ter ustava tako postaje sredstvo brezvestnežev — nikakor pa ne blagoslov narodom. To je skoro neizogibno tam, kjer ustava nij izrasla naravno iz narodnih tal, iz narodnega značaja, ampak so to le umetno vneseni obliki, za katere se morajo ljudje še le odgojevati, ker „vladni obliki imajo ceno le tam, kjer so produkti narodnega značaja“ (Spencer, Studien der Sociologie II. 91). Tu celo znanje ne zadostuje,

Listek.

Moj prijatelj.

Sveto pismo, mnogi veljavni pisatelji in stari, izkušeni, pametni možje hvalé prijatelja ter ga povzdigujejo celo nad rodne brata. Kdo bi takim možem ne verjel, in si ne želel prijatelja? Človek brez prijatelja — more-li zadovoljen biti, more-li se srečnega imenovati? In ako ima človek tudi res vse, česar si želi, je-li njegova sreča popolna, ako jo mora uživati sam, ako néma nikogar, s katerim bi jo delil. Teško je, veselje in srečo zaprto nositi v pretesnih prsih, naša sreča je še le popolna, ako jo še kdo drugi uživa z nami, ako najdemo koga, ki naše veselje razume, ki se z nami veseli, — še težje je pa prenašati nesrečo, žalost in tugo brez človeka, kateri z nami čuti, brez sočutnega tolažnika, brez duše, ki nas ume in je pripravljena z nami trpeti, brez — prijatelja. In tudi nekako čudno je, ako

je človek — bodi si iz katerih koli uzrokov — sam na svetu, ako nij z nikomer v ožjej zvezi, ako on nikomur in nikdo njemu ne zaupa. „Čuden mož to,“ — govóre ljudje — „na celem svetu néma ni jednega prijatelja, prav brez srca je.“ Brez srca biti, to je zlo, to je grozno! Rajši naj mi se očita, da ne poznam sinusov in kosinusov, kakor da ne čutim, da nemam srca.

Tako misleč sklenil sem poiskati si prijatelja, naj velja, kar hoče, da le svet ne bo imel povoda in pravice, šteti me mej nečuteča, brezsrčna bitja. Zdaj pa hočem tistim, kateri so tako malo srečni, da še zdaj brez prijatelja po svetu kolovraté, povedati, kako sem prijatelja dobil, in kako sem z njim shajal.

Jako težko nij bilo najti ga, ker mi se je prav za prav sam ponudil, in ker človek, kadar je kake stvari potreben, nij zelo izbiren. Hodil sem neki čas sprehajati se v prijazni, a vendar precej samotni kraj, kjer sem imel priliko, sanjati o meni priljubljenih pred-

metih. Necega dne se tu srečava, on me — da si meni neznan — pozdravi, jaz mu odzdravim. Drugega dne se zopet srečava in pozdraviva. Kmalu za tem se dobiva v gostilnici pred mestom; on se vsede k meni, se mi predstavi in takoj pridene, da ima čast me uže nekoliko časa poznati in da ga veseli, sestati se z mano. To je bil začetek najinega prvega razgovora. Ko sem poklical natakario in si pridobil dovoljenje, da smem brez kake sitnosti krčmo zapustiti, plačal je tudi on, in šla sva skupaj v mesto. Spremil me je do mojega stanovanja in pri slovesu izrekel željo, da bi najin prvi sestanek ne bil zadnji. — Njegov prvi vtis na mé nij bil neprijeten. Mož je bil videti izobražen in prijazen, da si nij vselej vsega hvalil, s čemer bi se bil mogel meni še bolj prikupiti. Posebno sta se mi dopala na njem neka praktična drznost in poznanje človeških značajev, katerih lastnosti jaz nijsem imel.

Odslé sva se mnogokrat shajala, včasih

ako mu narodni značaj ne odgovarja. Pri nas marsikdo dobro vè, da so bratstvo, enakopravnost, svoboda lepe reči — to vemo Nemci in Slovani — in naša ustava nam je imela uže davno dati precej tega. Zakaj smo tako dolgo, dolgo čakali zastoj, zakaj od ustave mesto kruha dobivali trdo kamenje, s katerim so nas ustavoverci neusmiljeno kamnjali? Zato, ker Nemci in mi nismo bili še dorasli, da darovane nam ustavne oblike uživamo, kakor je treba. — In § 19. je ostal brez izvršilnih naredeb.

Pri nas je še drug važen razlog, da se politično življenje ne more uspešno razvijati in sicer óno pretirano — pa še dostikrat hinjeno — obožavanje ustavnih sredstev ali sredstev za dosego svobode na postavnem potu, obožavanje, pri katerem se pozablja namen, kateremu ima služiti sredstvo. To pozabljanje je bilo in je gotovo svoje in nesvojevoljno. Gotovo imamo političnih nasprotnikov, ki prav od čistega srca mislijo, da je jedna beseda proti ustavi smrten greh, in če bi tudi ne bila proti njej, ampak proti njenej izpeljavi. To so bili in so še primerno dobri ljudje — ali glasu niso imeli. Glasili so se in se glasé mari mej našimi nasprotniki najbolj taki, ki so ustavo ustvarjali in jo branili za svoje strankarske namene.

Hitro se je bil tu razvil pri nas nov tip ljudij: ustavnih politikov, ki od politike živé. Izkusnja nas uči, da so bili ti ljudje navadno kaj dostopni vsakovrstnim — najrajši slabim — uplivom in da so se popolnoma izgubljali v čisto osobne ali ozko strankarske težnje in sicer najbolj po tem, ko so se bili zvezali s svojo vlado v dosego raznih ne ravno čistih namenov, v špekulacijo itd. Tu so ustavni obliki bili le plašč, ki je pokrival marsikaj, kar se je balo belega dne. In s tako gorečnostjo se je rabil ta plašč-pokrivalnik, da je kmalu kmalu postal luknjičast ter je svet ustavoverno goloto, potem ko je drago bil za njo plačeval, gledal, kolikor je hotel.

Velika večina Nemcev in Slovanov gotovo nij odobraval takega početja. Zakaj se nij poslužila ustavnih sredstev veliko bolj, ko se je, da pokaže svoje nesoglasje? Zato, ker ustava pri nas še nij bila prav oživela in se ljudstvo še nij prav zavedalo svojih pravic in njihovega izvrševanja — kakor se še sedaj nikakor ne dovelj — in zato, ker so bili vrli ribiči porabili narodna nasprotja in druge sla-

bosti tako lepo, da so lahko kalili vodo in mirno lovili v njej zlate in druge ribice.

Dr. Fr. C — n.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 14. oktobra.

Zadnjo nedeljo je bilo na **Dunaji** skupno ministersko posvetovanje. Navzočni so bili ministri baron Haymerle, grof Bylandt, baron Hofmann, grof Tassfe, Chertek, Tisza in grof Szapary; posvetovali so v skupnih budgetnih predlogah, katere se bode dalo delegacijam.

Obema državnima zboroma na Dunaji in v Pešti se bode predložilo načrt zakona za pobiranje vojaške takse v Cis-in Translejtaniji. Po določbah tega zakonovega načrta bode vsakdo, ki je podvržen vojne službi, a oproščen iz kakršnega koli uzroka, plačal od 1 do 100 gld. vsako leto. Ta denar bode pobiral finančni minister in tudi oskrbljeval, a ga ne bode porabil samo v podporo ranjencem in invalidom, ampak tudi v pomoč vdovam in sirotam takih vojakov, ki so v vojski padli.

Če je res, kar ustavoverne novine pió, je ustavoverna stranka ločila se samo v dva kluba: v klub liberalcev in klub fortšritlerjev, za to čujejo te novine same gosli igrati nad državnozborsko hišo in zmagovito kličejo: ustavoverna stranka je složna! Samo nekako čudno se to čuje, ko iste novine pa na istej strani poročajo, da „malo število štajerskih ustavovernih državnih poslancev ne boje pristopilo k nobenemu dozdanjemu ustavovernemu klubu“.

O svojem času smo poročali, na kakšen način je bil iz glasovite pravde znani **Ofenheim** voljen v zdanji državni zbor. Komitet peterih v petem oddelku državnega zbora, sestojč iz poslancev Jireček, Kronawetter, Greuter, Jaques in Roser, je pričel preiskavanje Ofenheimove volitve na podlagi ónih glasov, ki so trdili, da je Ofenheim volilce podmitil. Ti glasovi pa se še niso preklicali. Nadalje je tudi ta odsek razvidil iz volilnih listkov, da je večinom pisala imena nánje jedna in ista roka, in zato je soglasno sklenil, petemu oddelku te volitve ne predlagati v potrjenje, ampak celi akt Ofenheimove volitve izročiti v preiskavanje legitimacijskemu odboru. Komitetu peterih petega oddelka pak je Ofenheim pisal pismo, v katerem pravi, „da postopanje komiteta peterih nij nepričakovano in je — opravičeno“.

V **českem** klubu se je sklenilo voliti za predsednika državnemu zboru Coroninija, za prvega podpredsednika dr. Smolko in za drugega slovenskega državnega poslanca Gúdija. Ustavoverci bodo baje volili Coroninija, Kliera in Viduliča.

Vnanje države.

Knez Vogorides, guverner **vzhodnje Rumelije** je dovolil turškeji vladi, da se narodna vojska vzhodnje Rumelije preustroji. Strecker paša, poturčeni Prus, pak je še nadalje zahteval, da se iz narodne vojske odpodé vsi ruski častniki in nadomesté se s — turškimi. Knez Vogorides mu je na te kategorično odgovoril, naj Strecker ne kaže preveč svojega prusijanstva in sovraštva do Rusije.

„Times“ poročajo, da se Avstriji močno naseljujejo v onih pokrajinah, katere je **Srbija** po zadnji vojni pridobila si. To izseljevanje da je pričelo baje 30 osob, ki so z vsemi potrebščinami, vozovi in poljskim orodjem preselili se v novo domovje.

Iz **Aten** se poroča, da se bode zbornica sešla dne 1. novembra. Vlada néma še večine záse.

V **Sredci** (Sofii) so se vršile zadnjo nedeljo volitve za skupščino. Vlada bode baje zmagala.

Pariški „Journal des Debats“ piše, da je vstop Č-hov v državni zbor naravska posledica avstrijske iztočne politike, ki je našo vojsko poslala v dežele balkanskega polutoka. Grofu Tassf-ju se ne more odreči velika zaslug a sijajnem tem vspehu, toda Andrassy mu je zanj pot pripravil. Avstrija se mora namreč odsle opirati v prvej vrsti na Slavjane, ker se poteza za interese slavjanskih narodov na iztoku, in torej se je tudi notranja politika zasukala. To je napotilo Čehe, da so zopet stopili na parlamentarni maidan, nadejaje se, da zanaprej Slavjani ne bodo več v kot potisnjeni.

Italija vzdržuje samo s teškim trdom svojo armado, katero hoče imeti primerno velevlasti. Pri tej priliki spominjamo še enkrat ónega članka, katerega je spisal general Mezzacapo (nomen est omen) v „Nuova Antologija“ pod naslovom „Quid faciendum“, in v katerem je dejal: „Skrbimo za sredstva, da se bodedo mogli braniti, bodimo pripravljani za boj, da bodedo imeli mir“. Ta svet italijanskega vojaka je italijanskeji vladi močno po volji, in vlaški vojni budget za leto 1880 kaže 191,315.853 62 lir. to je, za 4,625.649 lir več, nego leta 1879. Ali od parlamenta se bode še drugih svot za vojne potrebe zahtevalo. Kje pa hoče siromašna dežela jemati tako velikanških svot? Angleški velmož Gladstone je prav imel, ko je dejal, da je Italija podobna starki, in da so vlaškeji vladi preveč pri srci težnje „Italia irredenta“, in da jo tudi podpira. Da bi bila italijanska vlada vestna in iskrena, ne bi se dopuščale take demonstracije. kakršna je bila minole nedelje vršila se v Rimu v slavljenje smrti Ciceruachio-a. Irredentovci so napravili to demonstracijo zoper Avstrijo, in zastopniki k tej demonstraciji prišli tudi iz

v krčmi, včasih na sprehodih, zdaj po naključji zdaj po govoru. Bil je jako zgovoren in jaz sem ga rad poslušal. Beseda dá besedo, in začel sem tudi jaz več govoriti kakor navadno. Pridobil si je moje zaupanje; razkrival sem mu počasi svoje razmere, in odpiral sem mu polagoma pogled v mojo dušo. Nekoč sva uže pozno zvečer sedela pri steklenici vina v zapupnem razgovoru, kar prime za čašo in slovesno reče: „Bodiva prijatelja, — bodiva brata!“ — „Da prijatelja in brata bodiva!“ mu pritrdim jaz, trčim ž njim in imel sem — prijatelja.

Odslé je bilo videti, kakor bi ne mogla živeti drug brez drugega. Iskala in obiskovala sva se, — malo dnij je prešlo, da bi ne bila skupaj. Jaz sem bil prav zadovoljen s svojim prijateljem, le nekaj mi nij bilo povšeči na njem: zdelo se mi je, da nij prav naroden. Z mano je skoro vedno govoril precej lepo in čisto slovenščino, v pogovoru z drugimi in posebno s prostim ljudstvom je pa rad rabil

tisto brozgo, v katerej se stari vojaki, železničarji in beriči razgovarjajo. Da, ti ljudje so hudi sovražniki čiste slovenščine in so uže mnogo tujo spako zasejali mej prosti in meščanski narod, katero bo težko izrjavati. Pa pustimo te žrtve in posredovalce nemške kulture, in vrnimo se k mojemu prijatelju. Z višjo gospodo je govoril le nemški, če tudi je vedel, da ta slovenski zna. Te napake sem mu rahlo očital. „Prosto ljudstvo ne razume čiste slovenščine, ker se je nij učilo, in jaz, ki imam s prostim ljudstvom mnogo posla, nečem mu biti neumeven, za to mu govorim v njegovem dijalektu. Kar se tiče gospode, je navada nemške konverzacije uže zastarana, da jej je težko kljubovati. Zarad tega pa sem vendar bil in bom narodnjak“ — bilo je jedro njegovega odgovora. Prav všeč mi nij bil ta odgovor, pa s prijateljem je treba potrpeti, in saj nazadnje nij bil narodu nasprotnik, vsak pa tudi néma delavne moči v sebi, katera bi se bojevala z zastarelimi napakami.

Ako bi bil moj prijatelj tudi kaj izgubil na tej strani, pridobil bi si bil zopet z ljubeznijo, s katero je govoril o mojem ljubljenci — Preširnu. Preširnové poezije bile so mu molitvena knjiga, katero je čuval kakor drag zaklad. Preširna ja znal skoro vsega na pamet. Druzi slovenskih knjig je imel prav malo. Kadar je bil pri meni, izposodil si je katero. Kdo bi prijatelju knjige ne posodil? Eno napako v mojo škodo je pri tem imel: izposojene knjige nij nikdar nazaj prinesel. Kmalu je bila polovica mojih knjig pri njem, pa jaz mu tega nijsem nikdar očital, saj je bil moj prijatelj.

Neki dan mi potoži, da je začasno v denarnej zadregi, in da mu nekdo zarad tega sitnosti dela. Vprašam ga, koliko potrebuje, in potisnem mu imenovano vsoto v roke. Kdo bi svojemu prijatelju ne pomagal, ako je mogoče. Vesel sem bil, da mi je bila prilika, skazati mu to prijaznost.

(Konec prih.)

Trsta in Trienta. Ali je tedaj treba komentara k „prijateljstvu“ avstrijsko-italijanskemu?

Londonskim „Times“ je došla iz Pariza poročila, da sta se Bismark in Andrassy v Beču pogovarjala o sredstvih, s katerim bode moči Rusijo v mejah berlinskega dogovora zadržavati. O tej priliki je Bismark neki zatrdil, da se bode energično ustavljal vsacemu prizadevanju, koje bi merilo na razširjanje italijanskega kraljestva.

Angleška se z vsem svetom v boj spušča, in človek bi mislil, Bog vé, kako dobro se Britancem godi, ker njih vlada tako kupoma denar v tujih krajih v neuspešnih bojih proč mečlje. Ali — slabo kaže Angliji na svojih domačih tleh, prav slabo, in revščina in glad se strahovito razširjata. Popolnoma obupno pak stojé stvari na Irskem. Tu se je v rokah nekaterih velikoposestnikov nakopičilo skoraj vse zemljišče in ubogi kmetje so tem naproti samo sužnjiki; hirajo v gmotnej bedi in duševnej siromašnosti, — ali angleška vlada se zanje še ne zmeni. Nij čuda tedaj, ako so se ljudje uže naveličali tega stanja in so se uprli zoper svoje tlačitelje. Na stala je namreč po celem Irskem splošna agitacija proti dozdanim zemljišnim razmeram. Panell, ud angleškega parlamenta, potaje po deželi, sklicuje tabore in narod budi zoper svoje tlačitelje. Razburjenje raste od dné do dné, in ume se to, kajti glad ne pozna zakona.

Dopisi.

Iz Ljubljane 10. oktobra. [Izvirni dopis.] Graška „Tagespost“ si predvčeranjem prizadeva, v nekem dopisu z Dunaja osmešiti slovenskega poslanca barona Gödla zato, ker je on v državnem zboru slovenski storil obljubo. Ta dopis je tako zloben, kakor neumen. Neumen, ker trdi da je bila slovenska obljuba iz ust slovenskega poslanca „abotna demonstracija“, s katero je baron Gödl hotel prikupiti se merodajnim krogom, da bi ga pozvali na ministerski sedež! Nas bi veselilo, če bi bili v Avstriji uže tako daleč, da bi se na vzgor priporočal kdor se ponaša s slovensko narodnostjo, pa žal! zdi se nam, da še nismo prav do tega prišli. In ta prusofilska pangrmanska svojat se drzne o demonstraciji govoriti, če v enakopravnej Avstriji slovenski poslanec, rojen Slovenec, ob svečanej priliki svojemu jeziku čast daje. „Ustavovernej“ gospodi, katera čuti da jej zmanjkuje vode, bilo bi se vé da nejljubše, ko bi v Avstriji vse izginilo kar nij nemški — potem bi bil konec vséh „demonstracij“, potem bi mir imela nemška duša. Zlobno pa je, ka dopisnik laže, da je slovenska obljuba barona Gödla vzbudila občno, glasno veselost v zbornici in celó na galerijah. Pa kaj je tem ljudém za resnico, saj se v jednej sapi kar v drugič zlaže poročaje da je dr. Vošnjak, katerega mimogredé ob jednem naredi za krajskega poslanca, storil obljubo nemški!! Da bi jedna laž bolj vpila in več učinka imela, zmislijo si brž drugo in ž njo prvo zarobijo. Kakor iz gotovega vira vemo, je dvanaest poslancev slovenski storilo obljubo; toliko jih še nikoli nij bilo in zato ta krik. In ker so se nad nekom morali znositi, zaleteli so se ta pot v poštenega gospoda barona Gödla!

Iz Sofije na Bolgarskem

28. septembra. [Izv. dopis.] Slovenski reki Sava in Drava, izvirajoči v visokih planinah in tekoči skozi prekrasne slovenske in hrvatske dežele proti Dunavu, a ž njim dalje na iztok, zdi se mi, da kažeta pot, kde čaka Slavjane boljša bodočnost. Davno so uže prošli časi, ko je po Slovenskem in Hrvatskem Turek haral in pustošil; ako ne bi bilo junaških

móž, ki so mu bili pokazali z bridko sabljo pot iz teh pokrajin, kakšne bi bile dandanes naše dežele? O današnji kulturi, o blagostanju in lepoti teh dežel sigurno ne bi bilo ni duha ni sluha. A kako je na Bolgarskem, kjer je turškemu divjanju še le pred par leti konec storjen? Morete si misliti stanje dežele, ki je tako dolgo zdihovala pod turškim pritiskom. Vendar ne slikajte si to stanje prečno, ker marljivost, štedljivost in potrpežljivost bolgarskega naroda je čudovita, prirodna plodnost na balkanskem polotoku pa tako izredna, da tudi pod turškim vladarstvom nij popolnem opešala dežela in njeno ljudstvo, nego pomogli so si ljudje več, kakor je mogoče pričakovati, ker znamo, da Turek kristijanij nij privoščil ničesar, nego le sebe samega je hotel z njegovimi žulji okoristiti.

Odkar pa ima Bolgarska svojo narodno vlado, stori se neizmerno za dobrobit naroda, pa koraka se vrlo brzo naprej v gospodarstvenem, državnopravnem in znanstvenem obziru. Odpirajo se šole po vsej deželi: ljudske šole, gimnazije, realke, vojna učilišča, tudi gimnazije za devotke itd.; uredujejo se sodnije, odpirajo se štedilnice, pošte, telegrafski uradi itd. itd. Vse to gre tako brzo in tako lepo za roko, da se ne morem načuditi. Posebno bo narodno sobranje, ki se snide 15. oktobra, v tem obziru še mnogo mnogo storilo. Ne bom propustil, da vas ob svojem času o tem поблиže izvestim. V napred morem samo to povedati, da si bosta dve stranki, konservativna in tako zvana liberalna ostro nasproti stali. Poslednja stranka obstoji iz ljudij, ki energično zahtevajo spojenje iztočne Rumelije, t. j. južne Bolgarske s severno, sedanjo Bolgarsko. A v ta namen so pripravi poslužiti se vsakega sredstva. Sedaj vladajoča stranka je pak konservativna, t. j. ona hoče, da se na podlogi berlinskega ugovora dežela za zdaj mirno razvija, in misli si menda: počasi se daleč pride, tudi do Plovdiva (Filipopolja).

Mi nismo pozvani, da sodimo o veljavnosti jedne ali druge stranke, to naj Bolgari razmišljajo, in izkustvo bode pokazalo, katera stranka je izbrala boljši pot do zajedniškega njima cilja. Nanomenim tudi, da se predboj mej tema strankama po časopisih uže ostro bije s črnim in perom. V Sofiji izhaja list konservativne stranke „Vitoša“ (ime gore na južni strani Sofije) in list „liberalne“ stranke „Celokupna Bolgarija“. Dan na dan se vodi polemika, a tako ostro, da v Avstriji nismo vajeni tako ostrih izrazov. No svoboda tiska obstoji v popolnej meri. Vlada ne konfiscira nikdar*) nobenega lista protivne stranke, pa naj psuje na vlado ali pojedine vladne osebe kakor hoče in kakor mu drago. Tu je tiskovna svoboda menda še večja kot na Angleškem. Sedaj se bode ustanovil nov nepristranski list „Jugoslavjanski svet“ v bolgarskem, francoskem in nemškem jeziku.

Napredovanje Bolgarske vidi se tudi v popravljivanju in olepšavanju mest, v izboljšavanju cest itd. Sofija, glavno mesto je sicer še čisto po turškejši sezidano, vendar v novem oddelu, okolo kneževе palače povzdiguje se hiše po zapadno-evropskem načinu. Tukaj je pri vsakej hiši navadno vrt, ali vsaj prostorno dvorišče. Bivše turške hiše so obdane s posebno velikim vrtom in visokim ob-

*) Srečni — „barbari!“ — Dahin, dahin, o anwalt

zidjem. No te so od zadnje vojske sem skoro vse na polovico porušene. Turki so se izselili iz Sofije in iz cele okolice, kar je čisto v redu, saj njihovemu gospodstvu je odklenkalo za zmirom, in brez njih bode lažje red vzdržati in v kulturi napredovati. Na mestu njih dobiva Sofija čisto drugačne naseljenike. To so izobraženi ljudje iz Avstrije, največ Slovnanje; pa ne manika niti Srbov ni Rusov, posebno mei vojaki; mei trgovci in podjetniki so Francozi, Nemci, Italijani, Grki itd. Govori se torej v Sofiji v vseh evropskih jezikih. Še slovenščino se z Bolgari čisto dobro razumemo. Torej se Slovencu zaradi neznanja bolgarščine nij čisto nič bati, da se ne bi mogel sporazumeti. Nemški se čuje manje, bolj francoski. Sicer pa je Slovencem priporočiti, naj se spoznavajo z bolgarskim jezikom, ker tukaj je še mnogo polja neobdelanega v duševnem in materialnem obziru. Za dobro, kratko slovensko-bolgarsko slovnico je uže skrbjeno. Tukaj treba delavcev, in to tako bistrh in ukritnih kakor so navadno Slovenci. Zemlja je neizrečeno plodna, črna kot da bi jo z oglevjem nosipal, in prhka kot moka. Tu raste vse tudi brez gnojenja lahko. Kraj je zdrav in prekrasen, voda in zrak dobri. Grozdje raste lepo, debelih jagod, ter je sladko kakor hrvatsko ali celo italijansko. Cela léga Sofije spominja me na Celie. Misli si Miklavški hrib in Pečovnik malo bolj oddaljen, pa ne tako visok, to imaš Vitošo ravno tako na južni strani Sofije. Savinjska dolina pri Celju in Sofijsko polje, skroz katero teče zlato peščen Isker pri Sofiji, sta si jako podobna, samo je Sofijsko polje mnogo večje. Konjiške gore in solčavske planjave vidijo se od Celia, a od Sofije južni vrhovi veličastvenega Balkana.

V obče pak namerjavam mesto Sofijo s celo lepo okolico in zanimiv pot od Triglava do Balkana opisati v podlistku „Slovenskega Naroda“, nadejaje se, da bode Slovence zanimalo zvedeti kaj o njihovih najoddaljenejših južnih bratih, o katerih se je do sedaj malo slišalo, a če se je slišalo, bilo je po Slavjanom neprijaznih pisateljih navadno izkrivljeno. A. B.

Domače stvari.

— (Društvo spravi protivnih birokratov kranjskih) ali kakor se brez vsacega uzroka samo imenuje „konstitucionalno društvo“ si nij moglo kaj, da bi se spet enkrat ne oglasilo. Odbor je gospodu vitezu Schmerlingu poslal čestitko za to, ker je stari patron vseh birokratov v gospodskij zbornici ropotal zoper izjavo, katero je petorica čeških velikoposestnikov o svojem vstopu izročila zborničnemu predsedstvu. Kdo vé, kaj bode zdaj? Če se grof Tassfe niti te izjave ne ustraši, potem mu nij pomoči! Da je uradna „Laib. Ztg.“ z velikim veseljem od besede do besede ponatisnila telegram naših laži-konstitucionalcev, temu se nihče čutil ne bode, saj smo uže vajeni tacihi zanimljivih prikazni.

— (Mariborska čitalnica) je minolo nedeljo svojo letošnjo sesono začela z malim plesom. Prihodnje veselice bodo: dné 23. novembra beseda s tombolo in plesom; na sv. Štefana dan popoldne občni zbor, zvečer shod s plesom; na Silvestrov večer šaljiva loterija in ples.

— (Celjskega porotnega soda) obravnave bodo prihodnjič vodili g. sodni prvosodnik Heinricher ali pa namestovaje ga gg. svetnika Levičnik in pl. Schrey.

— (Za sanitetnega šefa) pri Graškem vrhovnem poveljništvu je mestu g. dr. L. Malfatija, ki gre odlukovan z redom železne krone v pokoj, imenovan višji štabni zdravnik dr. Rudolf Robiček.

— (V mariborskem duhovenskem semenišči) je zdaj 31 bogoslovcev.

— (Goveja kuga) se je prikazala tudi okolo Ptujja, Sevnice in drugih krajev na Štajerskem. Vsled tega je meja tudi proti Štajerskeji zaprta.

— (Pogorelecem) vasi Gore Nj. Velikanstvo nij darovalo treh tisoč, nego tri sto goldinarjev; tako naj se izvoli popraviti naše včerašnje poročilo.

Razne vesti.

* (Zopet požar blizu Sarajeva) V soboto po noči se je vnelo in pogorelo več mlinov in hiš tik Kovačičeve pivovarne, katero samo so rešili le z velikim trudom. Mlini so bili neki lastnina neke štajerske obitelji; tudi g. Kovačič je štajersk Slovenec. V mlinih je zgorelo tudi cesarsko žito.

* (O hudih potresih) poročajo novine iz premnogih krajev južne Ogerske, Erdeljske, Srbske in Rumunske. Poslednji petek popoldne so se začeli, okoli polupete ure je bil čutiti prvi potres ob jednem v Temešvaru, Belej cerkvi, Drenkovej, Belgradu itd. Na večer in po noči se je pa ponavljal. Kolikor je

dozdaj znano, je škoda največja v Belej cerkvi. Več dimnikov je porušeni in jedna hiša je bila tako počenata, da so jo nagloma izpraznili morali ljudij. Tudi v Drenkovej je bilo dosta hudó; na poslopih dunavskega parobrodskoga društva je videti mnogih razpok. Potres je proti iztoku neki segal celó do Besarabije.

Telegrami.

13. oktobra:

Pri Slonu: Teršelic iz Celovca. — Krick iz Dunaja. — Perdan iz Kočevja.
Pri Mallei: Roth iz Pešte. — Kochstam iz Gradca. — Senonör iz Trsta. — Medic iz Kočevja.
Pri bavarskem dvoru: Dvoržak iz Pečuha.

Dunajska borza 14. oktobra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	68	gld.	60	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	69	"	70	"
Zlata renta	81	"	70	"
1860 drž. posojilo	126	"	25	"
Akcije narodne banke	836	"	—	"
Kreditne akcije	266	"	10	"
London	117	"	35	"
Srebro	—	"	—	"
Napol.	9	"	33	"
C. kr. cekini	5	"	58 1/2	"
Državne marke	57	"	90	"

Trgovski učenec,

izpolniviš šolsko dolžnost, vzeme se pod dobrimi pogoji takoj v službo pri gospodu

J. S. Oset-u,

trgovcu na Vranskem.

(475—2)

V najem se dá

na Brodu hišna števil. 32 pri mostu pod Šmarno goro gostilna s 3 sobami, kuhinjo, shrambo za jedila, vinsko kletjo, 1 magazinom za žito, 1 konjskim hlevom, nekoliko kuhinjskega in obednega orodja, sobno pripravo itd. Kdor si želi poslopije ogledati, ima priitko do 16. dne decembra t. l. Pismena vprašanja in ponudbe naj se pošiljajo naravnost meni; odgovor doboče vsakdo takoj.

(485—1)

Ivan Malinšek

v Tacnu pošta št. Vid nad Ljubljano.

Diplom priznanja.

Beč 1873.

Trgovina vinom na veliko
F. i A. Concoilia
u Zagrebu,

naprama nadbiskupskemu dvoru,
preporučuje

svoja hrvatska vina i vina vlastitoga
priroda, (468—1)

onda šljivovice, droždjenke i tropice
vlastitoga proizvoda,
upirničena u Zagrebu i Rakovpotoku,
uz najkulantnije cijene.

Iščem večega

potovalca

za razpečavanje šivalnih strojev, svile, cvirna, blagajnic itd.

Ponuditelji imajo znati govoriti in pisati slovensko in nemško, imeti jim je prav dobre svedoče o svojih sposobnostih, ter morajo položiti primerno kavejjo. Kedor umeje italijansko, ima prednost.

Ponudbe, odnosno osobne prijave do 20. t. m.

(477—2)

Franjo Detter.

Temeljita pomoč
vsem, ki so v želodci ali trebuhu bolni.

Ohranjenje zdravja

naslanja se večjim delom na čiščenje in snajenje sokrovce in krvi in na pospeševanje dobrega prebavljenja. Najboljše za to sredstvo je

dr. Roza

življenski balzam.

Življenski balzam dr. Rozov odgovarja popolnem vsem tem zahtevam; isti oživi vse prebavljanje, nareja zdravo in čisto kri, in truplo dobi svojo prejšnjo moč in zdravje zopet. Odpravlja vse težko prebavljanje, osobito gnjus do jedi, kislota riganje, napetost, bljevanje, krč v želodci, zaslinjenost, zlato žilo, preobteženje želodca z jedili itd., je gotovo in dokazano domače sredstvo, ki se je v kratkem zaradi svojega izvrstnega uplivanja obče razširilo.

1 velika sklenica 1 gld., pol sklenice 50 kr.

Na stotine pisem v priznanje je na razgled pripravljenih. Razpošilja se na frankirane dopise na vse kraje proti postnemu povzetju svote.

Velespoštovani g. Fragner!

Prosim vas udano, pošljite mi za priloženih 18 mark zopet „dr. Rozov življenski balzam“. Ta balzam je prav posebno sredstvo zoper gnjus do jedi, shušanje, in ako se ne more spati. Ljudje, nad kojimi so uže obupali zdravniki, postali so po tem „življenskem balzamu“ zdravi in krepki. Prosim za takojšnje priposljanje.

V štovanju vam udani H. Stolzenberg.
Loos-Heinersdorf poleg Müncheberga 14. avg. 1875.

Svarjenje!

Da se izogne neljubim napakam, zato prosim vse p. n. gg. naročnike, naj povsodi izrečno dr. Rozov življenski balzam iz lekarnarje B. Fragner-ja v Pragi zahtevajo, kajti opazil sem, da so naročniki na več krajih dobili neuspešno zmes, ako so zahtevali samo življenski balzam, in ne izrečno dr. Rozovega življenskega balzama.

Pravi

dr. Rozov življenski balzam

dobi se samo v glavnej zalogi izdelovalca B. Fragner-ja, lekarnarja „k črnemu orlu“ v Pragi, Ecke der Spornergasse Nr. 205—3.

V Ljubljani: G. Piccoli, lekarnar; Jos. Svoboda, lekarnar. V Novem mestu: Dom. Rizzoli, lekarnar. V Kameniku: Jos. Močnik, lekarnar.

Vse lekarnarje in večje trgovine z materijalnim blagom v Avstro-Ogerskeji imajo zalogo tega življenskega balzama. Isto tam:

Pragska občna domača maz,

gotovo in izkušeno sredstvo za ozdravljenje vsacega prisada, rane in otekline, a 25 in 30 kr. av. v.

Balzam za uho.

Skušeno in po mnogih poskusih kot najzanesljivejše sredstvo znano, odstrani naglušnost, in po njem se dobi tudi popolno užgubljen sluh. 1 sklenica 1 gld. a. v. (270—9)